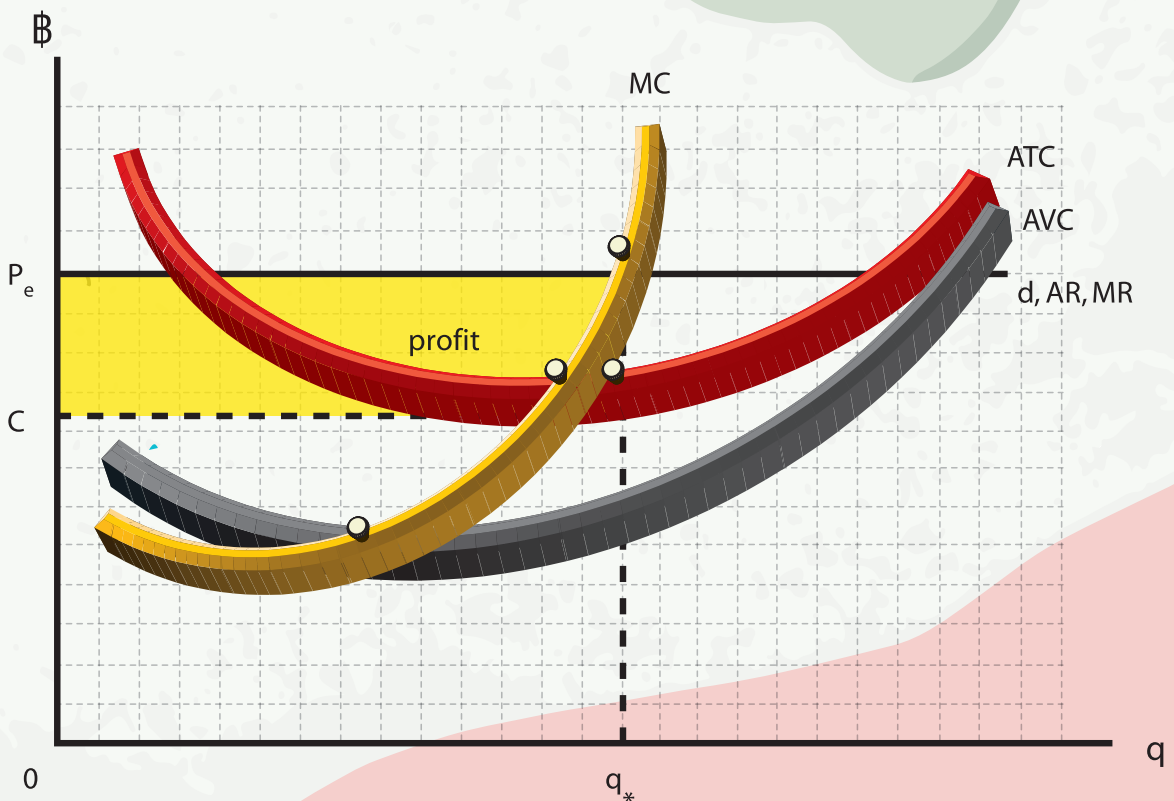

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขปรับปรุง

ภราดร ปริดาच्छ์ดี

หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค

ถ่ายเอกสารแทนการใช้หนังสือ
คือการทำลายภูมิปัญญาสร้างสรรค์

หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5

แก้ไขปรับปรุง

ภราดร ปรีดาศักดิ์

รองศาสตราจารย์

คณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2565

หนังสือที่ได้รับทุนสนับสนุนการเขียนตำราจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภราดร ปรีดาศักดิ์

หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค.

HB180

ISBN 978-616-314-915-2

ISBN (E-BOOK) 978-616-314-916-9

ลิขสิทธิ์ของรองศาสตราจารย์ภราดร ปรีดาศักดิ์
สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5 เดือนสิงหาคม 2565

จำนวน 500 เล่ม

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เดือนสิงหาคม 2565

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์: อาคารธรรมศาสตร์ 60 ปี ชั้น U1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2223-9232

ศูนย์รังสิต: อาคารโอมบริหาร ชั้น 3 ห้อง 317 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

โทร. 0-2564-2859-60 โทรสาร 0-2564-2860

<http://thammasatpress.tu.ac.th>, e-mail: unipress@tu.ac.th

จัดจำหน่ายโดยบริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

เลขที่ 1858/87-90 ถนนเพชรดิน แขวงบางนาใต้

เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทร. 0-2826-8000 โทรสาร 0-2826-8999

<http://www.se-ed.com>

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แบบปกโดยนายชินทร์ นามมุงคุณ

พิมพ์ครั้งที่ 1	เดือนกรกฎาคม 2547	จำนวน 2,000 เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 1	เดือนพฤศจิกายน 2548	จำนวน 1,000 เล่ม (ฉบับพิมพ์เพิ่ม)
พิมพ์ครั้งที่ 2	เดือนมิถุนายน 2549	จำนวน 2,000 เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 3	เดือนพฤศจิกายน 2550	จำนวน 3,000 เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 3	เดือนกรกฎาคม 2553	จำนวน 1,000 เล่ม (ฉบับพิมพ์เพิ่มครั้งที่ 1)
พิมพ์ครั้งที่ 3	เดือนกรกฎาคม 2554	จำนวน 1,000 เล่ม (ฉบับพิมพ์เพิ่มครั้งที่ 2)
พิมพ์ครั้งที่ 3	เดือนธันวาคม 2555	จำนวน 350 เล่ม (ฉบับพิมพ์เพิ่มครั้งที่ 3)
พิมพ์ครั้งที่ 4	เดือนกรกฎาคม 2556	จำนวน 3,000 เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 4	เดือนสิงหาคม 2559	จำนวน 2,000 เล่ม (ฉบับพิมพ์เพิ่ม)
พิมพ์ครั้งที่ 5	เดือนสิงหาคม 2565	จำนวน 500 เล่ม

ราคาเล่มละ 490.- บาท

สารบัญภาพ	(8)
สารบัญตาราง	(12)
คำนำ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5	(13)
คำนำ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4	(14)
คำนำ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1	(15)
บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์	1
1.1 ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์	2
1.2 สวัสดิการ ความต้องการ สินค้า และทรัพยากร	4
1.3 ความหาได้ยาก การเลือก และต้นทุนค่าเสียโอกาส	8
1.4 เส้นเป็นไปได้ในการผลิต	11
1.5 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	16
1.6 ระบบเศรษฐกิจกับการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	18
1.7 การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์	25
1.8 เครื่องมือสำหรับการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์	35
แบบฝึกหัด	39
บทที่ 2 อุปสงค์ อุปทาน และดุลยภาพของตลาด	40
2.1 อุปสงค์	41
2.2 อุปทาน	56
2.3 ดุลยภาพของตลาดและการเปลี่ยนแปลงดุลยภาพ	65
แบบฝึกหัด	73
บทที่ 3 ความยืดหยุ่น	74
3.1 ความหมาย แนวคิดในการวัด และระดับของความยืดหยุ่น	75
3.2 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา	82
3.3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้	102
3.4 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่น	105
3.5 ความยืดหยุ่นของอุปทาน	107
แบบฝึกหัด	120

บทที่ 4	ประสิทธิภาพของตลาดและสวัสดิการ	121
4.1	ส่วนเกินผู้บริโภคและส่วนเกินผู้ผลิต	122
4.2	ประสิทธิภาพของตลาด	130
4.3	การแทรกแซงตลาดโดยรัฐบาลและผลกระทบต่อสวัสดิการ	132
	แบบฝึกหัด	153
บทที่ 5	พฤติกรรมของผู้บริโภค	154
5.1	ทฤษฎีอรรถประโยชน์	155
5.2	ทฤษฎีความพอใจเท่ากัน	166
	แบบฝึกหัด	204
บทที่ 6	การผลิต	205
6.1	ความหมายของการผลิต หน่วยผลิต และฟังก์ชันการผลิต	206
6.2	การผลิตในระยะสั้น	211
6.3	การผลิตในระยะยาว	220
	แบบฝึกหัด	240
บทที่ 7	ต้นทุน รายรับ และ กำไร	241
7.1	ต้นทุนการผลิต	242
7.2	รายรับจากการผลิต	265
7.3	กำไรจากการผลิต	271
	แบบฝึกหัด	278
บทที่ 8	ตลาดและประเภทของตลาด	280
8.1	ความหมายและองค์ประกอบของตลาด	281
8.2	ประเภทของตลาด	282
8.3	เปรียบเทียบลักษณะของตลาดประเภทต่างๆ	293
8.4	ข้อดีและข้อเสียของตลาดแต่ละประเภท	297
	แบบฝึกหัด	301
บทที่ 9	การกำหนดระดับผลผลิตและราคาของหน่วยผลิตในตลาดแข่งขันสมบูรณ์	302
9.1	เส้นอุปสงค์และรายรับที่หน่วยผลิตเผชิญ	303
9.2	ดุลยภาพในระยะสั้นของหน่วยผลิต	305
9.3	เส้นอุปทานในระยะสั้นของหน่วยผลิต	310
9.4	ดุลยภาพในระยะยาวของหน่วยผลิต	312
	แบบฝึกหัด	316

บทที่ 10	การกำหนดระดับผลผลิตและราคาของหน่วยผลิตในตลาดผูกขาด	317
10.1	เส้นอุปสงค์และรายรับที่ผู้ผูกขาดเผชิญ	318
10.2	ดุลยภาพในระยะสั้นของผู้ผูกขาด	320
10.3	การหาเส้นอุปทานของหน่วยผลิตผูกขาด	323
10.4	ดุลยภาพในระยะยาวของผู้ผูกขาด	325
10.5	เปรียบเทียบตลาดผูกขาดกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์	327
10.6	การควบคุมราคาผู้ผูกขาด	330
	แบบฝึกหัด	335
บทที่ 11	ตลาดปัจจัยการผลิต	336
11.1	ความหมายของตลาดปัจจัยการผลิต	337
11.2	ความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างตลาดปัจจัยการผลิตกับตลาดผลผลิต	338
11.3	อุปสงค์สำหรับปัจจัยการผลิต	339
11.4	อุปทานของปัจจัยการผลิต	355
11.5	ดุลยภาพในตลาดปัจจัยการผลิต	360
11.6	การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพในตลาดปัจจัยการผลิต	361
11.7	กฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำและผลกระทบต่อตลาดแรงงาน	365
	แบบฝึกหัด	369
บทที่ 12	ความล้มเหลวของตลาด	370
12.1	กลไกตลาดกับประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ	371
12.2	ความล้มเหลวของตลาด	374
	แบบฝึกหัด	391
บรรณานุกรม		392
ภาคผนวก		395
	ผนวกที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในเชิงกราฟ	395
	ผนวกที่ 2 เส้นความพอใจเท่ากันในกรณีอื่นๆ	404
	ผนวกที่ 3 ผลทางรายได้และผลทางการทดแทน	409
เฉลยแบบฝึกหัด		415
ดัชนี		439

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	เส้นเป็นไปได้ในการผลิต	12
ภาพที่ 1.2	ลักษณะของเส้น PPC และต้นทุนค่าเสียโอกาส	14
ภาพที่ 1.3	การเปลี่ยนตำแหน่งของเส้น PPC	16
ภาพที่ 1.4	ภาพรวมของระบบเศรษฐกิจหรือกระแสไหลเวียนในระบบเศรษฐกิจ	21
ภาพที่ 1.5	ขั้นตอนการสร้างและทดสอบทฤษฎีตามแบบนัยวิธี	34
ภาพที่ 1.6	การนำเสนอในเชิงกราฟ	37
ภาพที่ 2.1	เส้นอุปสงค์ส่วนบุคคล	45
ภาพที่ 2.2	การสร้างเส้นอุปสงค์ตลาดจากการรวมเส้นอุปสงค์ส่วนบุคคล	46
ภาพที่ 2.3	เส้นอุปสงค์ตลาด (สำหรับเนื้อไก่)	48
ภาพที่ 2.4	เส้นอุปสงค์ตลาดที่เป็นเส้นโค้ง	49
ภาพที่ 2.5	การเปลี่ยนแปลงปริมาณซื้อ	50
ภาพที่ 2.6	การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์	51
ภาพที่ 2.7	เส้นอุปทานของหน่วยผลิต	58
ภาพที่ 2.8	การสร้างเส้นอุปทานตลาดจากเส้นอุปทานของหน่วยผลิต	59
ภาพที่ 2.9	การเปลี่ยนแปลงปริมาณขาย	61
ภาพที่ 2.10	การเปลี่ยนแปลงในอุปทาน	62
ภาพที่ 2.11	ดุลยภาพของตลาด	67
ภาพที่ 2.12	การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพของตลาด	68
ภาพที่ 2.13	การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพของตลาด	70
ภาพที่ 2.14	ดุลยภาพที่เป็นไปได้กรณีที่ทั้งอุปสงค์และอุปทานเพิ่มขึ้น	72
ภาพที่ 3.1	ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (แบบช่วง)	84
ภาพที่ 3.2	ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (แบบจุด)	87
ภาพที่ 3.3	การหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาโดยวิธีเรขาคณิต	89
ภาพที่ 3.4	การเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์โดยวิธีเรขาคณิต	91
ภาพที่ 3.5	ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาที่แตกต่างกัน บนเส้นอุปสงค์	92
ภาพที่ 3.6	การหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา กรณีที่เส้นอุปสงค์เป็นเส้นโค้ง	93
ภาพที่ 3.7	เส้นอุปสงค์ที่ทุกจุดมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาเท่ากัน	94
ภาพที่ 3.8	ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคากับรายรับรวม	100
ภาพที่ 3.9	การหาค่าความยืดหยุ่นของอุปทานแบบช่วงและแบบจุด	109
ภาพที่ 3.10	ลักษณะของเส้นอุปทานกับค่าความยืดหยุ่น	112
ภาพที่ 3.11	การหาค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาโดยวิธีเรขาคณิต	113

ภาพที่ 3.12	การหาค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา กรณีที่เส้นอุปทานเป็นเส้นโค้ง	115
ภาพที่ 3.13	ลักษณะและความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาที่สูงขึ้นอยู่กับระยะเวลา	117
ภาพที่ 4.1	อุปสงค์ส่วนบุคคลและส่วนเกินผู้บริโภค	123
ภาพที่ 4.2	ส่วนเกินผู้บริโภคในระดับตลาด	124
ภาพที่ 4.3	การเปลี่ยนแปลงราคาตลาดที่มีต่อสวัสดิการของผู้บริโภค	126
ภาพที่ 4.4	อุปทานของหน่วยผลิตและส่วนเกินผู้ผลิต	127
ภาพที่ 4.5	ส่วนเกินผู้ผลิตในระดับตลาด	128
ภาพที่ 4.6	การเปลี่ยนแปลงราคาตลาดที่มีต่อสวัสดิการของผู้ผลิต	129
ภาพที่ 4.7	ส่วนเกินผู้บริโภค ส่วนเกินผู้ผลิต และประสิทธิภาพของตลาด	130
ภาพที่ 4.8	การกำหนดราคาขึ้นสูงและผลกระทบต่อสวัสดิการ	133
ภาพที่ 4.9	การกำหนดราคาขึ้นต่ำและผลกระทบต่อสวัสดิการ	136
ภาพที่ 4.10	รูปแบบของภาษีที่เก็บจากผู้ขายและการเปลี่ยนแปลงของเส้นอุปทาน	140
ภาพที่ 4.11	รูปแบบของภาษีที่เก็บจากผู้บริโภคและการเปลี่ยนแปลงของเส้นอุปสงค์	142
ภาพที่ 4.12	ผลของการเก็บภาษีจากผู้ขายและภาระภาษี	143
ภาพที่ 4.13	ความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานกับภาระภาษี	144
ภาพที่ 4.14	ความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานกับภาระภาษี: กรณีสุดขั้ว	146
ภาพที่ 4.15	ผลของการเก็บภาษีจากผู้ซื้อและภาระภาษี	147
ภาพที่ 4.16	ผลของการเก็บภาษีที่มีต่อสวัสดิการโดยรวม	148
ภาพที่ 4.17	ผลของการให้เงินอุดหนุนที่มีต่อดุลยภาพของตลาดและสวัสดิการ	151
ภาพที่ 5.1	ความสัมพันธ์ระหว่างอรรถประโยชน์รวมและอรรถประโยชน์หน่วยท้าย	160
ภาพที่ 5.2	เส้นอุปสงค์ส่วนบุคคลตามทฤษฎีอรรถประโยชน์	166
ภาพที่ 5.3	การจัดระดับของความพอใจจากส่วนผสมของสินค้า	169
ภาพที่ 5.4	เส้นความพอใจเท่ากัน	170
ภาพที่ 5.5	แผนผังเส้นความพอใจเท่ากัน	171
ภาพที่ 5.6	เส้นความพอใจเท่ากันของผู้บริโภคคนหนึ่งๆ จะตัดกันไม่ได้	172
ภาพที่ 5.7	อัตราการทดแทนหน่วยท้ายระหว่างสินค้า	174
ภาพที่ 5.8	อัตราการทดแทนหน่วยท้าย ณ จุดต่างๆ บนเส้นความพอใจเท่ากัน	175
ภาพที่ 5.9	รสนิยมของผู้บริโภคและลักษณะของเส้นความพอใจเท่ากัน	176
ภาพที่ 5.10	ความสามารถในการทดแทนและลักษณะของเส้นความพอใจเท่ากัน	178
ภาพที่ 5.11	เส้นงบประมาณและอาณาเขตแห่งงบประมาณ: กรณีตัวอย่าง	182
ภาพที่ 5.12	เส้นงบประมาณและอาณาเขตแห่งงบประมาณ: กรณีทั่วไป	183
ภาพที่ 5.13	การเปลี่ยนแปลงเส้นงบประมาณอันเนื่องมาจากรายได้เปลี่ยนแปลง	184
ภาพที่ 5.14	การเปลี่ยนแปลงเส้นงบประมาณอันเนื่องมาจากราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง	186
ภาพที่ 5.15	ดุลยภาพของผู้บริโภค	187

ภาพที่ 5.16	การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพของผู้บริโภค	189
ภาพที่ 5.17	การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพของผู้บริโภคเมื่อระดับรายได้เพิ่มขึ้น	191
ภาพที่ 5.18	เส้นการบริโภคตามรายได้ (ICC) และประเภทของสินค้า	193
ภาพที่ 5.19	เส้นการบริโภคตามรายได้ (ICC) และและเส้นเองเกล	195
ภาพที่ 5.20	การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพของผู้บริโภคเมื่อราคาสินค้าลดลง	196
ภาพที่ 5.21	การสร้างเส้นอุปสงค์ส่วนบุคคลตามทฤษฎีความพอใจเท่ากัน	198
ภาพที่ 5.22	เส้นงบประมาณกับค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้า	200
ภาพที่ 5.23	ลักษณะของเส้นการบริโภคตามราคาและค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา	202
ภาพที่ 6.1	เส้นผลผลิตชนิดต่างๆ	215
ภาพที่ 6.2	ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตชนิดต่างๆ และช่วงของการผลิต	218
ภาพที่ 6.3	การเปลี่ยนแปลงของเส้นผลผลิตรวม	219
ภาพที่ 6.4	ฟังก์ชันการผลิตและเส้นผลผลิตเท่ากัน	223
ภาพที่ 6.5	อัตราการผลิตแทนทางเทคนิคหน่วยท้าย	225
ภาพที่ 6.6	เส้นผลผลิตเท่ากัน กรณีสุดขั้ว	227
ภาพที่ 6.7	เส้นต้นทุนเท่ากัน	228
ภาพที่ 6.8	การเปลี่ยนแปลงของเส้นต้นทุนเท่ากัน	231
ภาพที่ 6.9	ส่วนผสมที่เสียต้นทุนต่ำสุด	232
ภาพที่ 6.10	การเปลี่ยนส่วนผสมที่เสียต้นทุนต่ำสุด และแนวทางการขยายการผลิต	235
ภาพที่ 6.11	ผลได้ต่อขนาดเพิ่มขึ้น	237
ภาพที่ 6.12	ผลได้ต่อขนาดคงที่	238
ภาพที่ 6.13	ผลได้ต่อขนาดลดลง	239
ภาพที่ 7.1	การหาต้นทุนแปรผันรวมจากต้นทุนหน่วยท้ายในเชิงกราฟ	250
ภาพที่ 7.2	ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนแปรผันรวมกับต้นทุนหน่วยท้าย และต้นทุนแปรผันเฉลี่ย	252
ภาพที่ 7.3	ความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตในระยะสั้นกับต้นทุน	254
ภาพที่ 7.4	เส้นต้นทุนชนิดต่างๆ ในระยะสั้น	256
ภาพที่ 7.5	ส่วนผสมที่เสียต้นทุนต่ำสุดกับเส้นต้นทุนในระยะยาว	259
ภาพที่ 7.6	ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนเฉลี่ยในระยะยาวและระยะสั้น	260
ภาพที่ 7.7	เส้นต้นทุนเฉลี่ยในระยะยาว กรณีหน่วยผลิตเลือกขนาดของโรงงานได้ไม่จำกัด	262
ภาพที่ 7.8	ลักษณะที่เป็นไปได้ของเส้นต้นทุนเฉลี่ยในระยะยาว	263
ภาพที่ 7.9	การประหยัดและไม่ประหยัดจากขนาด	264
ภาพที่ 7.10	รายรับชนิดต่างๆ กรณีราคาสินค้าคงที่	268
ภาพที่ 7.11	รายรับชนิดต่างๆ กรณีราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง	270
ภาพที่ 7.12	ระดับผลผลิตที่ทำให้ได้กำไรสูงสุด กรณีมีกำไร	274
ภาพที่ 7.13	ระดับผลผลิตที่ทำให้ได้กำไรสูงสุด กรณีขาดทุน (กำไรเป็นลบ)	276

ภาพที่ 8.1	แบบจำลองจำนวนหน่วยผลิตในตลาดรูปแบบต่างๆ	293
ภาพที่ 8.2	ตลาดประเภทต่างๆ ตามระดับของการแข่งขันจากมากไปน้อย	294
ภาพที่ 8.3	การแบ่งรูปแบบของตลาดตามจำนวนหน่วยผลิตและลักษณะผลิตภัณฑ์	295
ภาพที่ 9.1	เส้นอุปสงค์ที่หน่วยผลิตในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ต้องเผชิญและเส้นรายรับ	304
ภาพที่ 9.2	การเปลี่ยนแปลงของเส้นอุปสงค์ที่หน่วยผลิตเผชิญ	305
ภาพที่ 9.3	ดุลยภาพในระยะสั้นของหน่วยผลิต: กรณีที่มีกำไร	306
ภาพที่ 9.4	ดุลยภาพในระยะสั้นของหน่วยผลิต: กรณีที่ขาดทุน	308
ภาพที่ 9.5	การหาเส้นอุปทานในระยะสั้นของหน่วยผลิต	310
ภาพที่ 9.6	เส้นอุปทานในระยะสั้นของหน่วยผลิตในตลาดแข่งขันสมบูรณ์	312
ภาพที่ 9.7	การเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาวของหน่วยผลิต	314
ภาพที่ 10.1	เส้นอุปสงค์และรายรับที่ผู้ผูกขาดเผชิญ	319
ภาพที่ 10.2	ดุลยภาพในระยะสั้นของผู้ผูกขาด: กรณีที่มีกำไร	321
ภาพที่ 10.3	ดุลยภาพในระยะสั้นของผู้ผูกขาด: กรณีขาดทุน	322
ภาพที่ 10.4	การหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณขายและราคาของผู้ผูกขาด	324
ภาพที่ 10.5	ดุลยภาพในระยะยาวของผู้ผูกขาด	326
ภาพที่ 10.6	เปรียบเทียบตลาดผูกขาดกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์	329
ภาพที่ 10.7	การควบคุมราคาผู้ผูกขาดโดยใช้ราคายุติธรรมและราคาอุดมคติ	331
ภาพที่ 10.8	การควบคุมราคาผู้ผูกขาด กรณีที่ราคาอุดมคติดำกว่าต้นทุนเฉลี่ย	334
ภาพที่ 11.1	เส้นรายรับจากผลผลิตหน่วยท้าย	342
ภาพที่ 11.2	เส้นรายรับจากผลผลิตหน่วยท้ายและเส้นมูลค่าของผลผลิตหน่วยท้าย	343
ภาพที่ 11.3	เส้นต้นทุนปัจจัยหน่วยท้าย: กรณีซื้อปัจจัยในตลาดแข่งขันสมบูรณ์	346
ภาพที่ 11.4	ดุลยภาพในการจ้างปัจจัยของหน่วยผลิต: กรณีซื้อปัจจัยในตลาดแข่งขันฯ	348
ภาพที่ 11.5	อุปสงค์สำหรับปัจจัยของหน่วยผลิต: กรณีมีปัจจัยแปรผันเพียงชนิดเดียว	350
ภาพที่ 11.6	อุปสงค์สำหรับปัจจัยของหน่วยผลิต: กรณีมีปัจจัยแปรผันมากกว่าหนึ่งชนิด	352
ภาพที่ 11.7	การหาอุปสงค์สำหรับปัจจัยในระดับอุตสาหกรรม	354
ภาพที่ 11.8	เส้นอุปทานของปัจจัยการผลิตส่วนบุคคล	357
ภาพที่ 11.9	อุปทานของปัจจัยการผลิตในระยะสั้นและระยะยาว	359
ภาพที่ 11.10	ดุลยภาพในตลาดปัจจัยการผลิต	360
ภาพที่ 11.11	การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพในตลาดปัจจัยการผลิต	365
ภาพที่ 11.12	ผลของกฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำ: กรณีตลาดแข่งขันสมบูรณ์	366
ภาพที่ 12.1	กลไกตลาดแบบแข่งขันสมบูรณ์และประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ	372
ภาพที่ 12.2	ความล้มเหลวของตลาดเนื่องจากการมีอำนาจเหนือตลาด	375
ภาพที่ 12.3	ความล้มเหลวของตลาดเนื่องจากผลกระทบภายนอก	378
ภาพที่ 12.4	สินค้าสาธารณะกับประสิทธิภาพในการผลิต	382

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1	ตัวอย่างคำนิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ แยกตามประเภทของจุดเน้น	3
ตารางที่ 1.2	มูลค่าของทางเลือกในการใช้ทรัพยากร	9
ตารางที่ 1.3	ส่วนผสม (ทางเลือก) ที่เป็นไปได้ในการผลิตเสื้อผ้าและอาหาร	11
ตารางที่ 1.4	เปรียบเทียบลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีและแบบบังคับ	20
ตารางที่ 1.5	การนำเสนอในรูปแบบตาราง (ตารางอุปสงค์)	36
ตารางที่ 2.1	ตารางอุปสงค์สำหรับเนื้อไก่ของนาย ก.	44
ตารางที่ 2.2	การหาอุปสงค์ตลาดจากอุปสงค์ส่วนบุคคล	46
ตารางที่ 2.3	อุปสงค์กลุ่มบุคคลและอุปสงค์ตลาด	47
ตารางที่ 2.4	การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์อันเนื่องมาจากตัวกำหนดอุปสงค์ตัวต่างๆ	55
ตารางที่ 2.5	ตารางอุปทานของเนื้อไก่ของหน่วยผลิต A	57
ตารางที่ 2.6	อุปทานของหน่วยผลิตและอุปทานตลาด	59
ตารางที่ 2.7	การเปลี่ยนแปลงในอุปทานอันเนื่องมาจากตัวกำหนดอุปทานตัวต่างๆ	65
ตารางที่ 2.8	ดุลยภาพของตลาดและการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ	66
ตารางที่ 2.9	การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพจากการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์และ/หรืออุปทาน	71
ตารางที่ 3.1	ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้าและบริการบางชนิด	96
ตารางที่ 3.2	ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและการเปลี่ยนแปลงในรายรับรวม	101
ตารางที่ 3.3	ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ ของสินค้าและบริการบางชนิด	104
ตารางที่ 3.4	ข้อสรุปเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (อุปทาน)	119
ตารางที่ 4.1	ผลสรุปของการกำหนดราคาขั้นต่ำที่มีต่อสวัสดิการโดยรวม	138
ตารางที่ 4.2	ผลสรุปของการเก็บภาษีการขายที่มีต่อสวัสดิการสังคม	149
ตารางที่ 5.1	อรรถประโยชน์รวมและอรรถประโยชน์หน่วยท้าย (หน่วย: ยูทิล)	158
ตารางที่ 5.2	อรรถประโยชน์หน่วยท้ายจากการบริโภคสินค้า X และสินค้า Y	162
ตารางที่ 5.3	ส่วนผสมที่เป็นไปได้ระหว่างสินค้า X (เสื้อผ้า) และสินค้า Y (อาหาร)	169
ตารางที่ 5.4	ส่วนผสมของสินค้า 2 ชนิดที่สามารถซื้อได้ภายในวงเงินงบประมาณที่เท่ากัน	180
ตารางที่ 6.1	ผลผลิตชนิดต่างๆ ที่ได้จากการผลิตในระยะสั้น	213
ตารางที่ 6.2	ปริมาณผลผลิตที่ได้จากการใช้ปัจจัยแปรผัน 2 ชนิดในส่วนผสมต่างๆ	221
ตารางที่ 7.1	ต้นทุนชนิดต่างๆ ในระยะสั้น	248
ตารางที่ 7.2	รายรับชนิดต่างๆ กรณีราคาคงที่	268
ตารางที่ 7.3	รายรับชนิดต่างๆ กรณีราคาเปลี่ยนแปลง	269
ตารางที่ 8.1	เปรียบเทียบคุณลักษณะของตลาดประเภทต่างๆ	297
ตารางที่ 11.1	การหารายรับจากผลผลิตหน่วยท้ายในการใช้ปัจจัยการผลิต	341
ตารางที่ 11.2	ต้นทุนปัจจัยหน่วยท้ายที่ระดับต่างๆ ของปัจจัยการผลิต	345

คำนำ

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5

หนังสือ *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค* เล่มนี้ ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมจากฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 ด้วยเห็นว่าฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 ที่ได้ตีพิมพ์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2556 และพิมพ์เพิ่มอีกครั้งใน พ.ศ. 2559 นั้นสมควรจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงและเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ครั้นเมื่อฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 ที่ได้ตีพิมพ์ถึงสองครั้งได้รับความสนใจจากทั้งจากบรรดานักศึกษาและครูอาจารย์จนขาดตลาด ผู้เขียนจึงได้ปรารภกับสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อขอแก้ไขปรับปรุงครั้งใหม่ตามที่ได้ตั้งใจไว้ ซึ่งได้รับความเห็นชอบและความร่วมมือจากสำนักพิมพ์เป็นอย่างดี

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5 ของหนังสือเล่มนี้ ได้มีการปรับปรุงแก้ไขในหลายส่วน ครอบคลุมทั้งคำอธิบาย การนำเสนอรูปภาพและตาราง การเรียกคำศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ การปรับปรุงเอกสารอ้างอิงให้มีความเป็นปัจจุบันยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังได้เพิ่มเติมจำนวนข้อของแบบฝึกหัดท้ายบทพร้อมคำเฉลย การเพิ่มเติมสารบัญภาพและตาราง ตามมาตรฐานของตำราทางวิชาการ ในส่วนของเนื้อหาที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาว่าด้วยเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ กฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำและผลกระทบต่อตลาดแรงงาน

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค* ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5 เล่มนี้ จะยังคงสร้างประโยชน์และความพึงพอใจให้แก่นักศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ทำงานในแวดวงเศรษฐศาสตร์ ได้เป็นอย่างดีไม่น้อยไปกว่าฉบับที่ผ่านๆ มา อย่างไรก็ดี แม้ตำราเล่มนี้ได้เขียนขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าการชี้แนะจากอาจารย์ผู้ร่วมงาน และประสบการณ์ในการสอนวิชาหลักเศรษฐศาสตร์ของผู้เขียนมาเป็นเวลาเกือบสี่สิบปีแล้วก็ตาม บางส่วนอาจจะมีข้อบกพร่องหลงเหลืออยู่บ้างไม่มากนักน้อย หากถ้ามีผู้เขียนพร้อมจะรับข้อชี้แนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

ภราดร ปรีดาศักดิ์

คำนำ

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4

นับตั้งแต่การพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2547 ตำรา *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค* เล่มนี้ ได้รับความสนใจจากบรรดานิสิต นักศึกษา และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่างๆ อย่างกว้างขวาง จนต้องพิมพ์ฉบับใหม่และพิมพ์เพิ่มเติมอีกหลายครั้ง ตลอดเวลาที่ผ่านมา ผู้เขียนได้รับเสียงสะท้อนและคำแนะนำจากผู้ใช้ตำราเล่มนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งผู้เขียนได้นำมาแก้ไขปรับปรุงและเพิ่มเติมมาเป็นระยะๆ ทั้งในฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 อย่างไรก็ดี การปรับปรุงแก้ไขในครั้งที่ผ่านๆ มานับว่าเป็นเพียงส่วนเล็กน้อยเท่านั้น

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 นี้ ถือว่าเป็นฉบับที่มีการปรับปรุงใหม่ครั้งใหญ่ที่สุดเมื่อเทียบกับฉบับก่อนๆ *ประการแรก* เป็นการปรับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับเนื้อหาในวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้นหรือวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาค 1 มากยิ่งขึ้น โดยได้ตัดเนื้อหาส่วนที่เป็นเศรษฐศาสตร์จุลภาคในระดับกลางออกไป ในขณะที่เดียวกัน ก็ได้เพิ่มเติมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับการศึกษาระดับต้นเข้ามาแทน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้ตำราเล่มนี้ได้รับประโยชน์จากเนื้อหาในระดับเบื้องต้นได้อย่างเต็มที่ *ประการที่สอง* เป็นการปรับโครงสร้างของเนื้อหาสาระและแบบฝึกหัดในแต่ละบทเสียใหม่ เพื่อให้เนื้อหาในแต่ละบทไม่ยืดเยื้อจนเกินไป ซึ่งจะช่วยให้การจัดแบ่งเนื้อหาในการเรียนการสอนมีความสะดวกยิ่งขึ้น กล่าวคือ จากเนื้อหาเดิมซึ่งมี 6 บท ได้แตกขยายออกเป็น 11 บท และได้เพิ่มความลุ่มหลวมของตลาดในบทสุดท้ายอีกบทหนึ่ง รวมเป็น 12 บท *ประการที่สาม* ได้ปรับเปลี่ยนภาพประกอบภายในเล่มให้มีเอกภาพ มีความถูกต้องและสวยงามยิ่งขึ้น ซึ่งในการนี้ผู้เขียนได้ลงทุนลงแรงและทุ่มเวลาเขียนภาพประกอบด้วยตนเองตลอดทั้งเล่ม *ประการที่สี่* ได้เพิ่มดัชนีค้นเรื่อง อันเป็นมาตรฐานสากลของตำราทั่วไป นอกจากการเปลี่ยนแปลงสำคัญๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังได้มีการปรับการอธิบายเนื้อหารวมทั้งการยกตัวอย่างในบางเรื่องให้มีความถูกต้องและสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นด้วย

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค* ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 เล่มนี้ จะสร้างคุณูปการในการเรียนการสอนและการศึกษาเศรษฐศาสตร์ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวมต่อไปในอนาคต ถ้าหากยังมีสิ่งขาดตกบกพร่องในตำราเล่มนี้ ผู้เขียนจักน้อมรับผิดไว้เพียงผู้เดียว และจะพยายามปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ในโอกาสต่อไป

ภราดร ปริดาศักดิ์

คณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์